

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

neuropsychiatrie – pojem z doby předmoderní? Hybridní disciplína z pomezí dvou významných oborů? Neurobiologie a neurovědy, neurozobrazování a neurofyzologie nejsou dvojí. Vývoj jde dál – k „omics“ (genomics, proteomics, metabolomics, lipidomics, epigenomics, transcriptomics, neuronomics...), sotva můžeme od nich očekávat diferenciaci mezi neurologií a psychiatrií. Pravda o mozku je jedna. Ve vědě nevíme, co je to duše, tu přenecháváme filozofům a teologům, neumíme definovat dualitu mysli a mozku. Duševní nemoci mají svoji biologickou podstatu. V posledních letech na neurologiích stále častěji diagnostikujeme autoimunitní encefalitidy, které se projevují převážně nebo také psychiatrickou symptomatologií, například anti-NMDA receptorová encefalitida, avšak úloha autoimunitních procesů, například svázaných s NMDA receptory, je studována i u schizofrenie. Mozek a mysl – Epilepsy, Brain and Mind – tak se jmenovali čtyři mezinárodní kongresy, převážně, ale ne pouze, epileptologické, které jsme organizovali v Praze a Brně; probírali jsme třeba mozek a stres, mozek a hudbu, deprese a psychózy v epilepsii, ale také epilepsii v historii nebo umění. Brain and Mind se jmenuje náš neurovědní program ve vědeckém centru CEITEC na Masarykově univerzitě. Pracujeme tam spolu, neurologové, psychiatři, psychologové, biomedicínské inženýři.

Neuropsychiatrie nemá monopol na nemoci a metody, charakterizuje ji schopnost propo-

jit různé přístupy, pohledy a techniky u nemocí, které to potřebují. Například Parkinsonova nemoc včetně kognitivního deficitu, halucinací a delirantních stavů, poruchy osobnosti u Huntingtonovy nemoci, různé typy neurodegenerativních nebo získaných demencí, epilepsie s epileptickou psychózou, poruchami paměti a psychogenní nástavbou, chronický únavový syndrom, posttraumatický parkinsonismus a demence, post-stroková apatie a delirium, obsedantně kompulzivní syndrom, ADHD a Tourettova nemoc... Také terapie, například neurostimulační techniky, hluboká nebo neinvazivní mozková stimulace v neurologii a psychiatrii, antikonvulziva v psychiatrii, antipsychotika v neurologii... Ano, je obtížné studovat například biologický podklad psychoanalýzy. Pokusil se o to vídeňský rodák Eric Kandel, inspirovaný Vídeňákem Siegmundem Freudem (asi nemůžeme říct Moravákem, i když byl rodákem z Příbora). Věda Kandela odvedla od psychoanalýzy k paměti, kde jeho objevy vyústily v Nobelovu cenu. Ale je paměť neurologická nebo psychiatrická nebo psychologická?

Neuropsychiatrie předcházela rozštěpení neurologie a psychiatrie, které v našich krajích probíhalo až do padesátých let dvacátého století. (Můj otec byl primářem Neuropsychiatrického oddělení v Levoči, rozdělilo se na psychiatrii a neurologii roku 1958.) Mělo to svoji logiku – oba obory mají své od sebe vzdálené extrémy, spinální nebo neuro-

muskulární neurologie jsou od psychiatrie vzdálené stejně jako je psychoterapie od neurologie. Některé společné nemoci se vytratily, jako neurosyfilis, progresivní paralýza. Jenomže s vaničkou se vytilo i dítě. Samozřejmě pomáhá psychiatr, přicházející na konzilium na neurologii a vice versa, ale třeba psychotické projevy u Parkinsonovy nemoci a schizofrenie vypadají jinak. Dávkování antipsychotik je v neurologii řádově nižší. Na Slovensku to vědí, specializaci v neuropsychiatrii obnovili a mají neuropsychiatrické oddělení. V Česku naopak stáží na psychiatrii není ani v povinném předtestačním kmení. Pokud vím, v ČR je jenom jedno neurologické pracoviště, klinika 1. LF UK ve VFN v Praze, kde pracuje psychiatr (resp. psychiatrická) specializovaný na neuropsychiatrii. Setkáváme se, v Praze už deset let probíhá Neuropsychiatrické fórum; s kolegy ze Spiše už dvacet let, každý druhý rok, organizujeme neuropsychiatrické sympozium v mé rodné Levoči. Občas přednášíme na seminářích druhého oboru. V ČR však chybí systematické vzdělávání neurologů v psychiatrii a psychiatrů v neurologii. Neuropsychiatrie není jenom minulost, je to, i když v jiné podobě než v minulém století, také budoucnost.

Na vaše příspěvky se i s redakční radou těší

prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc.,
FCMA, FANA, FEAN
předseda redakční rady

